

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19172>

Özet

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS), bireylerin çevrelerinden algıladıkları sosyal desteğin düzeyini ve kaynağını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araştır. Ölçek, özellikle üç temel kaynaktan (Aile, Arkadaşlar ve Özel Bir şnsan) alınan desteği ölçerek, algılanan sosyal desteğin çok boyutlu doğasını ortaya koymaktadır. Türkiye uyarlaması, Derya Eker ve Haluk Arkar tarafından 1995 yılında gerçekteşirilmiş olup, Türk popülasyonunda ölçeğin yapısal geçerliliğini ve iç tutarlılığını incelemiştir. MSPSS, 12 maddeden oluşmakta ve 7'li Likert Ölçeği formatında puanlanmaktadır. Bu araç, klinik ve akademik araştırmalarda bireyin psikolojik iyilik hali, stresle başa çıkma mekanizmaları ve yaşam kalitesi üzerindeki sosyal destek etkilerini incelemek için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, MSPSS, Algılanan Sosyal Destek, Psikolojik Ölçme, Uyarlama, Psikometri, Aile Desteği, Arkadaş Desteği

Yazarlar

Derya Eker, Haluk Arkar (Türkçe Uyarlama)

Amaç

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin temel amacı, bireyin sosyal çevresinden ne ölçüde destek aldığını öznel olarak değerlendirmektir. Ölçek, sadece genel bir destek puanı vermekle kalmaz, aynı zamanda bu desteğin hangi spesifik kaynaklardan (aile, arkadaşlar ve özel bir kişi) geldiğini de ayırt etmeyi hedefler. Bu ayrıma, araştırmacıların ve klinisyenlerin, bireyin sosyal ağındaki güçlü ve zayıf yönleri belirlemesine olanak tanır. Ölçeğin uyarlanması, Türk kültürüne özgü sosyal destek algıları için geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçekbilecek bir araç sağlamıştır.

Ölçek, sosyal desteğin psikolojik sonuçlarını (örneğin, depresyon, anksiyete, stres) inceleyen çalışmalarda önemli bir bağımsız veya düzenleyici değişken olarak hizmet eder. Bireyin sosyal kaynaklarına olan güvenini ve bu kaynakların ihtiyaç anında erişilebilirliğini değerlendirerek, koruyucu faktörlerin belirlenmesine katkıda bulunur.

Yapı

MSPSS, literatürde kabul gören "Algılanan Sosyal Destek" yapısını ölçmektedir. Algılanan sosyal destek, bireyin başkaları tarafından sevildiği, değer verildiği ve bir karıılıklı yükümlülükler ağında dahil olduğu inancını ifade eder. Bu yapı, sadece fiili yardımın varlığını

de?il, ayn? zamanda bu yard?ma olan inanc? ve eri?ilebilirli?i içerir. Ölçek, bu yap?y? üç ayr? alt boyutta ele al?r:

Aile Deste?i Boyutu: Bireyin ailesinden ald??? duygusal ve pratik deste?in algılanan düzeyini ölçer.

Arkada? Deste?i Boyutu: Bireyin arkada? çevresinin zor zamanlarda güvenilir ve eri?ilebilir oldu?una dair inanc?n? de?erlendirir.

Özel Bir ?nsan Deste?i Boyutu: Bireyin hayat?nda, özel olarak güvendi?i ve zorluklarla kar??la?t???nda yan?nda olaca??na inand??? tek bir ki?iden ald??? deste?i ölçer.

Bu üç boyutun toplam?, bireyin genel olarak algılad??? sosyal deste?in kapsamlı bir resmini sunar. Sosyal deste?in bu ?ekilde farklıla?tırılmas?, müdahale stratejilerinin geli?tirilmesinde kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkçe uyarlamas?, Eker ve Arkar (1995) tarafından Türk Psikoloji Dergisi'nde yay?mlanan çalışmada detaylı olarak incelenmiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin orijinal yap?y? Türk örnekleminde koruyup korumad???n? belirlemeye odaklanmıştır.

Yap? geçerli?i, temel olarak do?rulan?c? ve/veya aç?mlay?c? Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin orijinal 3 faktörlü yap?s?n?n Türk popülasyonunda da geçerli oldu?u gösterilmiştir. Bu faktörler, teorik olarak ölçülmesi amaçlanan Aile, Arkada? ve Özel Bir ?nsan Deste?i boyutlarına kar??lık gelmektedir. Ayrıca, ölçüt ba??ntılı? geçerlik kapsamında, MSPSS puanları'nın di?er ilgili psikolojik yapılarla (örneğin, depresyon veya yaşam doyumu) beklenen yön ve büyüklükte ilişkiler gösterdi?i tespit edilmiştir, bu da ölçeğin beklenen teorik ilişkileri yansıtt???n? kanıtlar.

Güvenirlik

Güvenirlik analizleri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla tutarlı sonuçlar üretme yetene?ini göstermektedir. Eker ve Arkar (1995) tarafından yürütülen uyarlama çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır.

Genellikle, MSPSS'nin alt boyutları'nın ve toplam puanı'nın yüksek düzeyde iç tutarlılık?a sahip oldu?u rapor edilmiştir (Alfa değerleri genellikle .80 ve üzeri). Bu yüksek katsayılar, ölçeği oluşturan maddelerin ayn? psikolojik yap?y? ölçmede tutarlı oldu?unu ve güvenilir sonuçlar verdi?ini göstermektedir. Ek olarak, ölçeğin zamana ba?lı? de?i?mezli?ini de?erlendirmek için test-tekrar test güvenilirlik çalışmaları da yapılm?? olabilir. Bu çalışmaları, yeterli bir zaman

aralardan sonra uygulandıında puanların stabil kaldıı kanıtlayarak ölçeğin güvenilirliğini destekler.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının faktör yapısı, ölçeğin çok boyutluluğunu desteklemektedir. Analizler, ölçeğin toplam 12 maddesinin beklenen şekilde üç ana faktöre ayrıldığını göstermiştir:

Faktör 1: Aile Desteği Boyutu (4 madde)

Faktör 2: Arkadaş Desteği Boyutu (4 madde)

Faktör 3: Özel Bir İnsan Desteği Boyutu (4 madde)

Bu faktör yapısı, ölçeğin orijinal yapısını yansıtmakta ve her bir maddenin yüklenmesi beklenen faktöre yüksek korelasyon gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, Türk kültüründe de sosyal destek algısının kaynağa özgü olarak ayrışabildiğini ve ölçeğin bu ayrışma bağarında bir şekilde yapıtını kanıtlamaktadır. Faktör yüklerinin ve uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olması, ölçeğin yapısal geçerliğinin güçlü olduğunu teyit eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report)

Maddeler ve Boyutlar: Toplam 12 madde ve 3 alt boyut (Aile, Arkadaş, Özel Bir İnsan).

Derecelendirme: 7'li Likert Ölçeği. Puanlama 1'den (Kesinlikle Hayır) 7'ye (Kesinlikle Evet) kadar değişmektedir, bu da katılımcıların algılanan destek düzeyini geniş bir yelpazede ifade etmesine olanak tanır.

Mevcut Dil: Türkçe (Türkçe Uyarlama)

Popülasyon Grubu: Genç yetişkinler ve yetişkinler bağıta olmak üzere, sosyal destek algısının ölçülmek istendiği genel ve klinik popülasyonlar.

Yaş Grubu: Genellikle ergenlik dönemi sonrası ve yetişkinlik.

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması tipik olarak üniversite öğrencileri veya genel toplum örneklemleri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Bireylerden, her bir maddeye ne ölçüde katıldıkları 7 puanlık bir aralıkta belirtmeleri istenir. Puanlar alt boyutlar bazında toplanır ve ayrıca genel bir toplam destek puanı elde edilebilir. Yüksek puanlar, yüksek düzeyde algılanan sosyal desteği işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Destek, Algı, Faktör Analizi, Güvenirlilik, Psikometrik Özellikler, Haluk Arkar, Eker ve Arkar

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Haluk Arkar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: haluk.arkar@ege.edu.tr

Yazma Adresi: Haluk Arkar (Ege Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 1995.

Ölçeğin orijinali Zimet ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Türkçe uyarlaması, akademik ve klinik amaçlı kullanımlar için genellikle izne tabidir, ancak genellikle ücret talep edilmez. Ticari amaçlı kullanımlar veya büyük ölçekli araştırmalar için sorumlu yazar (Haluk Arkar) ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçeğin psikometrik özellikleri hakkındaki orijinal makaleye erişim için referanslar bölümündeki linkler kullanılabilir.

Kaynakça

Eker, D., ve Arkar, H. (1995). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği' nin faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 17-25.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı: turkpsikolojidergisi.com

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı burada indirilebilir: cok-boyutlu-algilanan-sosyal-destek-olcegi-msspss-toad.pdf

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (MSPSS) Maddeleri

Ölçek 3 alt boyut ve toplam 12 maddeden oluşmaktadır.

Aile Desteği Boyutu (4 madde): Sorunlarımı ailemle paylaşabilirim.

Arkadaş Desteği Boyutu (4 madde): ??ler kötü gittiğinde arkadaşlarıma güvenebilirim.

Özel Bir İnsan Desteği Boyutu (4 madde): ?htiyacım oldu?unda yan?mda olan özel bir insan var.

ARABPSYCHOLOGY.COM